

Woeste Gronden

Dorpskrant Schaarsbergen

IN DIT NUMMER

NIPV

Koningsdag

Frits Etman

Gonny en Freek

Wijksafari

Familie Kraal

Open Tuinendag

Follies

Gastvrijheid met een glimlach!

BOSRIJKE
OMGEVING
RUIM TERRAS

AMBACHTELIJK
GEBAKKEN
SPEELTUIN

DINSDAG
T/M ZONDAG
12.00 - 20.00 UUR

SCHAARSBERGEN

VOLG ONS OP

Kemperbergerweg 673 ♦ 6816 RV Arnhem ♦ 026 - 443 14 34
www.pannenkoekhuis.nl

Colofon

Redactie

Abco Blok, Herman Boesveld,
Johan Kloosterboer, Kirsten Leijnse,
Mireille Combée-Riesenbeck

Vormgeving & Eindredactie

Minke Hylarides,
Annemarie van Lierop

Mailadres redactie

dorpskrant@schaarsbergen.nl

Fotografie

Berrydereus-fotografie.nl,
Eendracht, Daria Scagliola, Harro
de Jong, Henk Monster, Jeroen
Musch, Jule van de Kamp, Mireille
Combée-Riesenbeck, Moniek de
Bakker, Robbert Maas

Bezorging

Jeannette de Vries (026 44 24 460)

Druk

Rozijn Repro, Didam

Woeste Gronden verschijnt vier
keer per jaar. Sluitingsdatum kopij
volgende nummer is 20 april 2026,
dit nummer verschijnt begin juni.
Voorpagina: NIPV

Inhoud

Van de redactie	5
Van de Dorpsraad	6
Leven op Schaarsbergen: Frits Etman	8
Uitgelicht: Open Tuindagen	11
Uitgelicht: Heel Arnhem Schoon en Workshop brie	13
Wie de jeugd heeft: familie Kraal	14
Natuur op Schaarsbergen: Kalktekort en vogelstand	16
Uitgelicht: Stookwijzer	19
Ondernemend Schaarsbergen: NIPV	20
Wijksafari en Digitale schoonmaak	22

Avondvierdaagse	23
Schoffelaar	25
Follies op Schaarsbergen	26
Interview met Gonnie en Freek	28
Koningsdag	31
Kerknieuws	32
Gemeentenieuws	34
Verenigingsnieuws: Eendracht en JES! Arnhem	37
Bij de hand	38
Agenda	39

Bestuur Dorpsraad

Bart Loman, voorzitter (brtloman@gmail.com)
Marcel Brons, penningmeester (penningmeester@schaarsbergen.nl)
Moniek de Bakker, secretaris (moniek@bonhansa.nl)
Caroline Neys, bestuurslid (caroneys@gmail.com)
Annemarie van Lierop, bestuurslid (sylvalaan@gmail.com)
Bert Michels, aspirant bestuurslid (jarikis@yahoo.com)

Website

Moniek de Bakker
(website@schaarsbergen.nl)

Contact Dorpsraad

www.schaarsbergen.nl
bestuur@schaarsbergen.nl

Bij Tom van Ginkel tuinen kunt u terecht voor een tuin die volledig aan uw wensen voldoet.

Tom van Ginkel tuinen is een jong hoveniersbedrijf en staat voor kwaliteit en klantvriendelijkheid.

Tom van Ginkel tuinen heeft een passie voor tuinen!

- **Ontwerp**
- **Aanleg**
- **Onderhoud**
- **Renovatie**
- **Vijveraanleg**

www.tomvanginkeltuinen.nl

info@tomvanginkeltuinen.nl

06-22171739

Mensendieck Arnhem
• **Oefentherapie**
Peter Koen

Dé Praktijk voor oefentherapie

- Houdingverbetering: scoliose, kyfose of lordose
- Rug-, nek-, schouder- en armklachten
- Bekken- en zwangerschapsklachten
- Chronische klachten als reuma, artrose, MS, Parkinson
- Activering van ouderen
- Preventie door zorg voor bewegen

Afspraak maken?
06-14477578

Ook zonder verwijzing!

Jachthoornlaan 1A (het Dorp) Arnhem

info@mensendieck-arnhem.nl

www.mensendieck-arnhem.nl

Johan Rap

BOS-, NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

Erkend door het Bosschap

Kemperbergerweg 261 - 6816 RS Arnhem

Tel. (026) 443 16 28 - Fax (026) 442 04 02

Mobiel: 06 546 61 302

Het is weer voorjaar

Voorjaar... De eerste bloemen schieten al weer de grond uit en de bomen worden weer groen. Voorbij is de winter met zijn grote hoeveelheden sneeuw en verkeersontregelende gladheid. Het is weer licht als we opstaan in de ochtend en met goede moed komen er met mooi weer korte mouwen en jurkjes uit de kast. En wat doe je dan als je in het voorjaarszonnetje in je comfortabele stoel zit? Deze Woeste Gronden lezen natuurlijk!

Lees over het leven van Frits, die al 60 jaar bij Elver op Schaarsbergen woont, maar ook over de familie Kraal en over onze Schaarsbergse boeren die middenin de natuur hun beroep uitoefenen. Voor de natuurliefhebber hebben we een leerzaam artikel over de effecten van kalkarme grond op onze tuinvogels. Liever iets over architectuur? Dan vertellen wij u graag iets over de follies op Buitenplaats Koningsweg. Kortom: ook deze keer voor eenieder wat wils.

Maar we kunnen het niet vaak genoeg herhalen: zonder u geen Woeste Gronden. Heeft u een interessant artikel dat u met de rest van Schaarsbergen wilt delen of heeft u mooie foto's die u graag terug zou zien in dit blad? Stuur ze dan naar dorpskrant@schaarsbergen.nl. Want alleen samen kunnen we elke keer weer iets moois op de deurmat leggen.

Voor nu alvast veel leesplezier!

Redactie Woeste Gronden

deze strook niet meezenden

euro-acceptgiro

over te schrijven

van girorekening of bankrekening

DENKT U AAN DE VRIJWILLIGE BIJDRAGE 2026 MINIMAAL €1,-

[Hartelijk bedankt alvast!]

op rekening van

Dorpsraad Schaarsbergen
NL 64 INGB 0003 8792 56

formulier uitsluitend bestemd voor betaling in euro's

0053 0001

formulier met blauwe inkt invullen

©gezamenlijke banken en postbank

oprekening

nadrukverboden

de nummers hieronder niet beschrijven

betalingskenmerk

van rekening

euro

ct

niet vouwen

diversen

naar rekening

code

Belangrijke gebeurtenissen

Belangrijke gebeurtenissen in het afgelopen jaar in Schaarsbergen zijn de overeenkomst tussen Defensie, gemeente en provincie over de revitalisering van de Oranjekazerne, en de aanschaf van het Siza-terrein door de gemeente, waarbij we gelijk hebben kunnen kennismaken met wijkwethouder Paul Smeulders. Verder hebben we een gebiedsvisie ontwikkeld, samen het wijkactieplan voor de komende twee jaar in de steigers gezet, zijn er positieve geluiden over de kunstroute door ons dorp en is een Dorpendeal-traject in gang gezet.

Begin januari hebben de Dorpsraad, de Dorpskerk en de Oranjevereniging samen weer een nieuwjaarsreceptie georganiseerd. Deze keer waren we te gast op Buitenplaats Koningsweg. We werden op de receptie verrast met een korte mime-voorstelling en een lezing over de achtergrond en het ontstaan van de Buitenplaats. Verassend, leerzaam en zoals altijd was het druk en gezellig.

In maart 2026 zijn er verkiezingen voor de gemeenteraad. Voorafgaand, op donderdag 26 februari, organiseert de Dorpsraad met raadsleden een rondetafelgesprek tussen de verschillende politieke partijen.

ALV 12 maart, 19.30-21.30 Dorpshuis

En dan nog het bewonersoverleg en de ALV van 12 maart, met uiteraard een formeel gedeelte over het jaarverslag en de jaarrekening (kort:-), maar onder voorbehoud ook:

- Stand van zaken Siza. De start van het projectplan herontwikkeling heeft vertraging en ook het vervolg van de tijdelijke invulling laat op zich wachten. Hopelijk kan de gemeente hier tijdens de ALV meer over de vertellen.
- De afspraak met Defensie is dat zij de ontwikkelingen op vliegveld Deelen toe komen lichten. Natuurlijk zijn we allemaal benieuwd naar ontwikkelingen als een dirtstrip en de uitbreiding van vliegbewegingen van helikopters en cargodrones. De zienswijze van bewoners, organisaties en overheden zijn bekeken en het programmadeel Vliegveld Deelen uit 'Ruimte voor Defensie' is in januari ongewijzigd vastgesteld door de minister. Defensie kan nu dus de verschillende ontwikkelingen concreet toelichten omdat de keuzes definitief zijn.

Dorpendeal

Nog over de eerdergenoemde Dorpendeal: vanuit een eerder initiatief om het dorpshuis te ontwikkelen, de gebiedsvisie 2025 en het wijkactieplan van bewoners, hebben Duurzaam Schaarsbergen, Dorpskerk en Dorpsraad de handen ineengeslagen om te kijken of initiatieven van bewoners die tot meer verbinding en nabuurschap leiden, in aanmerking kunnen komen voor subsidie van de provincie, genaamd de Dorpendeal. Concrete vraag: hoe kunnen we invulling geven aan het gemis van de bakker en een bso, hoe voorzien we in de vraag om een centraal punt voor zorg, een speeltuin en andere ontmoetingsplekken. Het onderzoek, uitgevoerd door bureau Spectrum, is inmiddels gestart en zal op 16 april op een speciaal bewonersoverleg worden gepresenteerd en besproken.

We hebben kans elkaar te zien bij de ALV in maart of anders bij de presentatie van het onderzoek naar verbinding en nabuurschap in april.

Namens Dorpsraad Schaarsbergen, Bart Loman

ELKE ZATERDAG

BEETHOVENLAAN - ARNHEM
VAN 9:00 UUR T/M 16:00 UUR

BLOEMEN EN PLANTEN
OOK VERKRIJGBAAR EEN DEEL VAN DE COLLECTIE VAN
FRIENDS-OF.NL

josflowers
jeuu bloemist op de markt

H. van Hunen 88 jaar

TOPSERVICE

SAMSUNG Neo QLED

GRATIS BEZORGEN

VAKKUNDIG ADVIES

Nederlands éérste satellietwinkel!

vanhun.nl

Arnhem
Steenstraat 11
6828 CA Arnhem
Tel. 026 - 445 7573

Putten
Bakkerstraat 17
3882 AA Putten
Tel. 0341 - 355 466

(BB)bomen
Specialisten in boomverzorging

**BB BOMEN SNOEIT
BOMEN OP ELKE HOOGTE
EN MAAKT HET VEILIG**

www.bbbomen.nl
026-301 00 12 . info@bbbomen.nl
kappen · snoeien · onderzoek · ziekten · boomstronken

VINCENT MANDEMAKER
ALLROUND KLUSSENBEDRIJF
voor al uw klussen in en rond het huis

Strolaan 25, 6816 PM Arnhem (06) 42 11 86 32
info@klusbedrijfvincentmandemaker.nl
website: klusbedrijfvincentmandemaker.nl

Nieuwsbrief Dorpsraad

Blijf op de hoogte van alle nieuwtjes in Schaarsbergen!
U kunt zich aanmelden via www.schaarsbergen.nl

SML ARNHEM

Open Dag!

**WOENSDAG
11 MAART 2026**

**Ontdek voetballen
bij SML arnhem!**

Frits Etman woont al 60 jaar bij Elver

“Ik neem een kookboek mee naar de groep en zeg dan: zoek maar iets uit. De leiding leest het recept voor en ik ga aan de slag.”

Door Johan Kloosterboer

Frits Etman (66) woont dit jaar exact zestig jaar bij Elver aan de Bakenbergseweg, voorheen Behandelinstituut Schreuder. Hij gaat het bescheiden vieren met een etentje voor zijn woongroep Morgenster en een paar vrienden. Frits zelf staat die avond achter het fornuis.

Tot zijn zevende heeft hij in Amsterdam en Rijswijk gewoond. “Ik was een heel druk kind”, vertelt hij. “Mijn moeder kon me nauwelijks aan. Ze is samen met mij bij allerlei artsen langs geweest om een oplossing te vinden. Niets hielp. Zodoende ben ik hier in Schaarsbergen terechtgekomen.” Het contact met zijn ouders, die inmiddels zijn overleden, is altijd goed geweest. Ook met zijn oudere zus uit Rijswijk heeft hij een warme band. “Ze woont niet in het huis van mijn ouders, maar wel in dezelfde plaats en in een vergelijkbare woning. Ik ga regelmatig bij haar logeren. Dat voelt altijd als thuiskomen.” Omdat Frits leesblind is, helpt zijn zus hem met administratieve zaken. Ook krijgt hij ondersteuning van Kirsten, zijn vaste begeleider bij Elver. “Zij is mijn eerste aanspreekpunt. Als ik bijvoorbeeld een nieuwe televisie wil kopen, helpt zij me kiezen. Betalen moet ik natuurlijk zelf,” zegt hij met een lach.

Rustiger

In de loop der jaren is Frits rustiger geworden. “Vroeger liep ik mezelf vaak voorbij. Dan deed of zei ik dingen waar ik me later niets meer van herinnerde. Tegenwoordig kan ik nog wel eens boos worden als er tijdens een discussie dingen gezegd worden die mij niet zinnen. Ook vind ik het lastig om anderen gelijk te geven. Na een woordenwisseling trek ik me daarom vaak terug op mijn kamer. Dan ga ik rustig zitten en denk ik goed na. Dan kom ik tot de conclusie dat ik gelijk heb óf dat ik fout zit. Als dat laatste het geval is, bied ik mijn excuses aan.” Bovenal helpt Frits graag anderen, soms iets té graag. “Dan kan ik wel eens bemoeizuchtig overkomen, maar het is altijd goed bedoeld hoor. Voor mij is het lastig om daar een balans in te vinden.”

Berry de Reus Fotografie

Hobby's

Frits kan zich prima alleen vermaken, maar hij zoekt ook graag de gezelligheid op. Zo liep hij meerdere keren de Airborne Wandeltocht en bezoekt hij af en toe het theater of de bioscoop. Onlangs ging hij met Tineke, die ook bij Elver woont, naar *Amsterdamned II*. “Goed, maar niet geweldig. Ik vond de film te veel op de eerste lijken.” Ook gaat hij graag naar toneelstukken, kluchten, concerten en voorstellingen van cabaretiers. “Vroeger deed ik dat vaak, maar omdat de kaartjes tegenwoordig zo duur zijn, doe ik dat nu slechts een paar keer per jaar.” Een van zijn grootste hobby's is bakken. “Dat kan van alles zijn. Ik neem een kookboek mee naar de groep en zeg dan: zoek maar iets uit. De leiding leest het recept voor en ik ga aan de slag.”

Dolly Parton

In zijn kamer heeft hij altijd muziek aanstaan. “Het liefst luister ik naar droevige muziek. Als ik verdrietig ben, huil ik soms mee met het liedje, daarna voel ik me altijd opgelucht en blijer. Ik hou erg van de muziek van Elton John, de Zangers Zonder Naam en George Michael. En op Dolly Parton ben ik helemaal verzot.”

Actief

Ook doet Frits veel vrijwilligerswerk. Zo zet hij zich in voor het Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten (Apcg). Deze organisatie behartigt de collectieve belangen van mensen met een beperking. “We gaan dan bijvoorbeeld met een groep

vrijwilligers een nieuw gebouw beoordelen op toegankelijkheid voor mindervaliden. Op basis van onze bevindingen wordt er advies uitgebracht aan bijvoorbeeld de gemeente." Elke donderdag werkt hij voor Sport Support. Deze organisatie heeft een soort voedselbank opgezet, maar dan voor sportkleding. In het voormalige 'Girokantoor' aan de Velperweg controleert Frits samen met anderen of ingeleverde sportkleding geschikt is voor hergebruik. Ook tijdens verkiezingen is hij actief. "De afgelopen jaren zat ik achter de desk bij stembureaus, onder andere in de bibliotheek en in een café bij het station. Bij de komende gemeenteraadsverkiezingen doe ik ook weer mee."

Saai!

Schoonmaakwerk heeft hij ook een tijdje gedaan. "Maar toen mocht ik alleen maar keukenkastjes poetsen. Saai! Daar ben ik snel mee opgehouden." Via zijn jobcoach Milou vond hij iets leukers: helpen in de keuken bij de nonnen tegenover de Heilig Hartkerk. Het langst werkte Frits bij verzorgingshuis Rhederhof in Rheden. "In het begin bracht ik daar maaltijden rond langs de kamers, dat waren de mooiste jaren. Later kwam er een eetzaal en hielp ik onder meer bij het tafeldekken en afruimen."

SML

Sinds een paar jaar is Frits elke vrijdag te vinden bij voetbalclub SML. "Met een vaste groep van zes verwijderen we rommel van de velden, leggen we spullen als hesjes en vlaggen gereed voor de wedstrijden en doen we schoonmaakwerkzaamheden in de kantine."

Berry de Reus Fotografie

Fit

Sport en beweging zijn belangrijk voor Frits. Elke zondagmorgen wandelt hij een uur met een vast clubje. Daarnaast fietst hij veel, gaat hij wekelijks naar de sportschool en doet hij ook elke week fitness bij activiteitencentrum 't Pleijwerk in Presikhaaf. "Het is leuk en gezellig, maar ik doe het ook om er goed uit te blijven zien."

Schaarsbergen

Frits woont met plezier op Schaarsbergen, hij zou zich echter graag wat meer verbonden voelen met de gemeenschap. "Ik zou het leuk vinden als er een keer iemand van de Dorpsraad zou langskomen om iets te vertellen over wat zij doen, of als we worden benaderd voor vrijwilligerswerk, er wonen hier best wel een aantal mensen die dat zouden kunnen en willen doen."

Over Elver

Elver is een zorgorganisatie die mensen met een verstandelijke beperking ondersteunt bij het leiden van een zo gewoon en betekenisvol mogelijk leven. De organisatie biedt begeleiding, behandeling en ondersteuning op maat bij wonen, werken, leren en vrije tijd. Daarbij staat niet de beperking, maar de persoon centraal: wat iemand wél kan en wat voor hem of haar belangrijk is.

Tuinen gezocht: doe mee aan de Open Tuinendag!

Heb jij een tuin waar je blij van wordt? Groot of klein, modern of lekker wild? Dan nodigen we je van harte uit om mee te doen aan de Open Tuinendag op zaterdag 6 juni 2026. We zoeken enthousiaste tuinliefhebbers die hun tuin willen openstellen voor dorpsgenoten uit Schaarsbergen.

Je hoeft geen botanisch expert te zijn en je tuin hoeft zeker niet perfect te zijn. Elke tuin heeft een eigen karakter en verhaal: van een kleurrijke stadstuin tot een weelderige bloemenweide of een productieve moestuin. Tijdens de Open Tuinendag kunnen bezoekers inspiratie opdoen, ideeën uitwisselen en in gesprek gaan met de tuineigenaren. Of gewoon heerlijk rondkijken en genieten.

De Open Tuinendag vindt plaats in twee dagdelen: van 10.00-12.00 uur en van 13.00-16.00 uur. Je kiest zelf of je één dagdeel meedoet of de hele dag. Lijkt het je leuk om jouw tuin te laten zien op zaterdag 6 juni 2026? Stuur ons dan een mail met je adres, een korte beschrijving van de tuin en eventueel een paar foto's. Vermeld ook of je de hele dag of slechts één dagdeel meedoet.

Meld je aan via tuinendagschaarsbergen@gmail.com, bij voorkeur zo snel mogelijk, en uiterlijk 1 april 2026. Laat je dorpsgenoten meegenieten van jouw tuin!

DEN STROOPER

PANNENKOEKEN

Koningsweg 18 (Hoek Kemperbergerweg) Arnhem - Schaarsbergen
T. 026 35 16 987 • e. mail@denstrooper.nl

www.denstrooper.nl

*Gezellig en lekker eten
in een bosrijke omgeving!*

(h)eerlijk Buitenleven
totaaltuin

Totaaltuin houdt van buiten leven! Wij leggen tuinen aan die passen bij huis en omgeving. Uw 'groene' toekomst begint pas echt met een tuin die past!

Bestrating van terras, het plaatsen van een kapschuur of enkel het ingraven van een trampoline. Totaaltuin levert maatwerk en kwaliteitsproducten van tuinhout en overige tuinproducten.

Schelmseweg 67 6816 PA Arnhem 026 443 14 74 info@totaaltuin.nl www.totaaltuin.nl

Zwerfvuil raakt ons meer dan we denken

Door Theo Nieveen

We eten en drinken allemaal meer en vaker iets op straat. Helaas eindigt de verpakking, het servetje of wat etensresten niet altijd in een afvalbak. En het gekke van afval is, als er iets ligt, komt er vanzelf meer bij. En dat is jammer, want het is niet alleen slecht voor het milieu, het trekt ongedierte aan en het is onze grootste ergernis. Als je meer wilt doen dan het negeren of je er alleen maar aan ergeren, ga er dan zelf mee aan de slag. En dan is stichting Heel Arnhem Schoon er om je te helpen.

Aan de slag tegen straatvuil

In verschillende Arnhemse wijken zijn enthousiaste vrijwilligers actief die het zwerfvuil in en rond hun buurt verwijderen. Dat kan gezellig in een groep, of alleen. Je bepaalt zelf wat je het liefste wilt en er zijn appgroepen die elkaar op de hoogte houden van geplande schoonmaakrondjes in de buurt. Eén ding is zeker, het is nooit saai. Het gereedschap om het zwerfvuil veilig en goed te kunnen opruimen wordt ter beschikking gesteld door de stichting Heel Arnhem Schoon in Arnhem Zuid. Zij hebben knijpers, vuilniszakken en vuilniszakringen voor je klaarliggen.

Doe mee met Heel Arnhem Schoon

Stichting Heel Arnhem Schoon is meer dan een opruimgroep. Wij verbinden buurtbewoners. We inspireren mensen om ook in actie te komen en we laten zien dat je samen écht het verschil kunt maken. Iedereen is welkom. Heb je zin om mee te helpen ga dan naar onze website: www.heelarnhemschoon.nl/#help-mee

Workshop: maak je eigen brietje

Zelf een brietje of een camembert maken, wie had gedacht dat dat kon? Gewoon in je eigen keuken nog wel!

Op zaterdagmiddag 23 mei kun je tijdens een workshop onder leiding van Minke Hylarides leren hoe je zelf een zacht witschimmelkaasje kunt maken. Je leert over melk en stremsel, over wrongel en wei, over bacteriën en schimmels. En natuurlijk hoe belangrijk hygiëne is! Je gaat in groepjes aan de slag met een pan rauwe melk en aan het eind van de middag neem je een kaasje in wording mee naar huis. Dat kaasje moet thuis nog wel een paar weken rijpen, en dan heb je je zelfgemaakte brietje!

Over Minke

Minke Hylarides heeft ruim 15 jaar ervaring als kaasmaker op boerderij De Groote Voort in Lunteren waar de beroemde Remekerkaas vandaan komt. Ook werkte zij in de zuivelwerkplaats op zorgboerderij De Hondspol in Driebergen. Daar was zij verantwoordelijk voor de productie van

onder andere yoghurt, kwark, boter en karnemelk. Ook heeft ze als "Kaas in de Keuken" ruim 10 jaar ervaring in het geven van cursussen en workshops in het maken van kaas en zuivelproducten. Kijk ook eens op www.kaasindekeuken.nl

Informatie

Datum & tijd: zaterdag 23 mei: 13.30 - ca. 17.30

Locatie: Schaarsbergen (exacte locatie volgt)

Kosten: € 50,-

Maximale groepsgrootte: 12 personen

Aanmelden? Mail naar minke@kaasindekeuken.nl

of vul het contactformulier in op www.kaasindekeuken.nl/contact

De familie Kraal

Door Abco Blok

In deze aflevering van 'wie de jeugd heeft' hebben we het over Lotta, Oscar en Casper Kraal.

Ze wonen sinds 2019 op de Strolaan, maar ze zijn allemaal in Scheveningen geboren.

Het was een gezellige middag in het huis op de hoek van de Strolaan en de Bakenbergseweg, voorzien van een ruime tuin rondom. Ze hadden een hoop te vertellen.

Lotta, de oudste, 13 jaar, gaat voor de eerste jaar naar de middelbare school, het Karel de Grote College in Nijmegen. Om 06.00 uur gaat de wekker, staat ze op en heeft dan zo haar ochtendritueel voordat ze kan vertrekken. Rond 7.30 uur gaat ze met de fiets naar het centraal station om om 8.05 uur de trein te pakken naar Nijmegen. Ze vindt de school leuk, omdat ze er veel creatieve vakken hebben. Ze houdt namelijk heel erg van zingen, dansen en tekenen. Na school, sport ze ook graag. Ze tennist bij TVS, klimt bij Rijnboulder in Arnhem-Zuid en zit op K-pop dansles. Ze speelt ook saxofoon bij het ons welbekende jeugdorkest Jes! Arnhem van Muziekvereniging Eendracht in Schaarsbergen waar ook haar broertje Oscar saxofoon speelt.

Oscar, de middelste, 10 jaar oud, zit in groep 7 op basisschool 't Panorama. Hij heeft veel interesse in het bouwen en dingen uitvinden, en denkt na om door te gaan naar het technasium. Hij knutselt en bouwt graag met Lego, en met alle andere knutselmaterialen die hij vinden kan. Zo is hij altijd in de schuur te

Berry de Reus Fotografie

vinden en eens per week gaat hij samen met z'n vriend Milian naar Maak-Lab. Daar kunnen ze met echte werkplaatsmachines onder begeleiding bouwen. Oscar hockeyt nu voor het derde jaar bij Upward bij jongens onder 12 jaar. Hij vindt hockey leuk, omdat het snel gaat, en omdat je het samen met je team doet, en hij kan er al zijn energie kwijt. Oscar speelt ook saxofoon bij de jeugdorkest Jes! Arnhem.

Casper, de jongste, 8 jaar, zit in groep 5 op basisschool 't Panorama. Hij is helemaal voetbalgek, het liefst voetbalt hij in de tuin met z'n broer of vrienden, of tijdens pauze op school. Hij speelt voetbal bij SML bij jongens onder 9 jaar. Hij houdt ook van een boswandeling met z'n metaaldetector. Zo vindt hij "schatten" in het bos. Voornamelijk oud-ijzer, maar af en toe ook een muntje. Hij vindt het ook leuk om

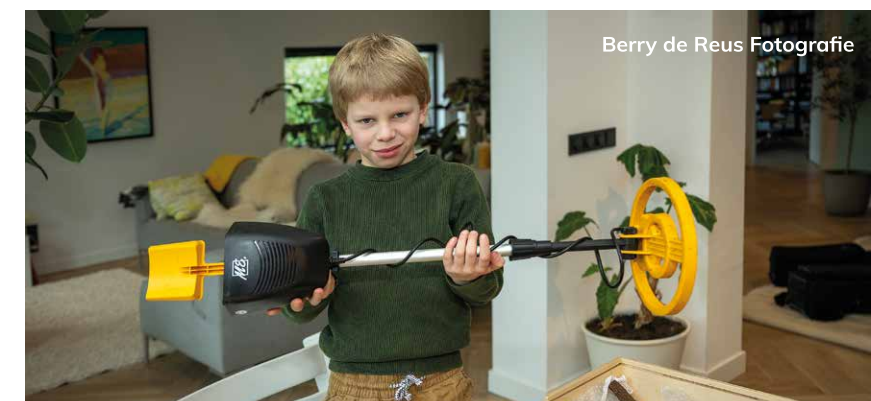
in de moestuin te helpen: zaaien, onkruid trekken en de oogst opeten. Net zoals zijn broer speelt hij graag met Lego, en bouwt hij hutten in de tuin en in het bos.

Band met Arnhem, Estland en Finland

Ondanks dat de kinderen allemaal in Scheveningen geboren zijn, komt vader Eric uit de omgeving van Arnhem. Moeder Kaia komt oorspronkelijk uit Estland, en heeft Finse roots. Daardoor komen de

kinderen regelmatig in Estland en Finland om de familie te bezoeken, besjes en paddenstoelen te plukken in de bossen en om te genieten van de sauna en het lekker buiten zijn.

Zoals u hierboven kunt lezen zijn het leuke kinderen die ieder op hun eigen wijze hun eigen dingen doen. Na een uurtje of twee vonden de jongens het lang genoeg geweest en vertrokken naar het voetbalveld om de verrichtingen te bekijken van hun eigen eerste elftal.

Berry de Reus Fotografie

Kalkarme grond en de gevolgen voor broedvogels

Door Mireille Combée-Riesenbeck

“Veluwse mezenkuikens breken pootjes door kalktekort in bossen”, “Calciumgebrek bij bosvogels door stikstof blijkt groter probleem”. Zo maar even twee koppen uit de media. Maar wel met een diepere onderliggende boodschap, namelijk dat het tekort aan kalk funest is voor de vogelstand. Iets waar wij, als inwoners van Schaarsbergen, wel degelijk een verschil in kunnen maken voor onze tuinvogels.

Voor tuinvogels zoals koolmezen (*Parus major*) en pimpelmezen (*Cyanistes caeruleus*) speelt calcium een cruciale rol in de ontwikkeling van sterke botten en stevige eierschalen. Vogels kunnen calcium niet zelf aanmaken, ze moeten dit via hun voedsel opnemen. In hun dieet komt calcium vooral voor in insecten met kalkskeletjes, weekdieren, eitjes van

insecten en kalkrijke plantaardige bronnen. In het voorjaar, wanneer mezenvrouwtjes hun eieren ontwikkelen en leggen, is de vraag naar calcium bijzonder groot om te voorkomen dat de structuur van de eierschalen zwak wordt.

Een vogelei bestaat uit een membraan en een harde schaal van calciumcarbonaat. Deze kalklaag beschermt het embryo tegen fysieke schade, uitdroging en bacteriële infecties.

Een tekort aan calcium leidt tot dunnere eierschalen die een grote kans hebben om al tijdens het broeden te breken omdat ze het gewicht van de broedende oudervogel niet kunnen dragen. In ernstige gevallen kan een vrouwtje niet genoeg calcium mobiliseren om überhaupt eieren te produceren of legt ze eieren zonder schaal met alleen het vlies cq. dooierzak, een zogenoemd ‘windei’, waarin het embryo geen overlevingskans heeft.

De beschikbaarheid van calciumrijke voeding is erg seizoensafhankelijk. Bij hogere temperaturen in het vroege voorjaar, zoals de afgelopen jaren veelvul-

dig het geval was, broeden de mezen ook erg vroeg, vóórdat veel insecten en larven volop beschikbaar zijn. Juist in die vroege periode kunnen vogels moeite hebben om voldoende calciumrijke prooien te vinden.

Zo'n kalkpoeder kun je ook heel eenvoudig zelf maken door de eierschalen te drogen als je een eitje hebt gegeten. Je kunt ze boven de verwarming drogen, maar in de oven zijn ze zelfs op een lage temperatuur

Kalkarme bosgrond en pesticiden

Echter, in onze bosgebieden zijn door de kalkarme grond de vegetatie en bodemorganismen zelf ook minder rijk aan calcium, waardoor de insecten automatisch minder kalk bevatten. Maar ook landbouwpraktijken en pesticiden kunnen de populaties van bepaalde insecten die rijk aan calcium zijn verminderen.

Calcium is niet alleen belangrijk voor de eierschaalproductie; het is ook een fundamentele bouwsteen van het skelet. Mezen met een calciumtekort hebben problemen met hun botdichtheid en kunnen ook botontkalking ontwikkelen, vergelijkbaar met osteoporose bij mensen. Vooral de lange pijpbeenderen in de vleugels en poten kunnen hierdoor sneller breken. Maar ook kunnen de jonge mezen uit het ei komen met onontwikkelde, vervormde en zelfs al gebroken pootjes. Deze meesjes worden vaak niet oud of vallen al snel ten prooi aan roofdieren.

U kunt helpen!

“Kunnen we hier dan niets tegen doen?” hoor ik u denken. Gelukkig wel, wij kunnen wel degelijk een rol spelen in het verminderen van de impact van kalktekorten door het realiseren van kalkrijke voederplaatsen in de tuin. Voorbeelden zijn:

- Ophangen van vogelvoeder en vetbollen met meelwormen;
- Aanbieden van een bak met losse meelwormen (gedroogd of levend);
- Kalkstenen of sepiaschelpen ophangen (zoals bij kanaries in de kooi);
- Een bak met zand-kalkmengsel (schelpenzand) plaatsen waar vogels in kunnen graven;
- Dierenwinkels hebben speciale calciumtoevoegingen in een flesje dat je in een waterbak voor de vogels kunt druppelen, maar ook calciumpoeders die je over het voer kunt strooien.

in een paar minuten al droog. Vermaal de eierschalen daarna met bijvoorbeeld een vijzel tot poeder. Dit poeder kan je dan weer over het vogelvoer strooien of door de vogelpindakaas roeren. Maar ook gewoon uitstrooien in de tuin helpt om de grond kalkrijker te maken. Dus gooi je eierschalen vooral niet weg, dat is echt zonde!

Maar je kunt ook structureel in de tuin bijdragen aan het kalkrijker maken van de bodem en dus ook de bodeminsecten. Dit kan op de volgende manieren:

- Schelpenpaden aanleggen in de tuin;
- Steenmeel strooien in de tuin (dit wordt bij Park de Hoge Veluwe op grote schaal met helikopters gedaan).

Al deze bronnen geven mezen en andere vogels extra calcium, waardoor de ouderdieren gezond blijven, ze stevige eieren leggen, de jonge vogels zich goed kunnen ontwikkelen en gezond kunnen opgroeien, dus hier kan je niet vroeg genoeg mee beginnen!

Mijnhart

UITVAARTVERZORGING

24-uurs opbaarkamers in
Oosterbeek en Wageningen

Rouwcentra:

Utrechtseweg 220, 6862 AZ Oosterbeek
Kamperdijklaan 6, 6866 BR Heelsum
Generaal Foulkesweg 50, 6703 BT Wageningen
Thorbeckestraat 1, 6828 TS Arnhem

Telefoon 026-333 30 29

info@mijnhartuitvaartverzorging.nl
www.mijnhartuitvaartverzorging.nl

UITVAARTVERZORGING

KRAMER

SEDERT 1885

Er komt een moment
dat je los moet laten
wat je lief is.

In de gehele regio met rouwcentra in
Apeldoorn, Arnhem, Velp en Westervoort.

Directe hulp
026 442 31 02

www.uitvaartverzorgingkramer.nl

Natasja Huting
uitvaartbegeleiding

06 - 11 59 65 04

info@natasjahuting.nl | www.natasjahuting.nl

Ongeacht of, hoe en waar u verzekerd
bent, u kunt altijd bij mij terecht.

*"Wie ooit geluk
in liefde vond,
begrافت verdriet niet
in de grond, maar
houdt de stille vlam
aan 't branden
en warmt daaraan
de lege handen."*

BMV
DYNAMIS Woningmakelaars

Uw makelaar in Schaarsbergen

026 355 21 00 | wonen@bmvmakelaars.nl

Houtstook liever niet bij ongunstig weer

Door Hans Kuhlemeier

Wat is er mooier dan de warmte en de gezelligheid van een openhaard of houtkachel? De geur van het hout en het dansende vlammenspel zorgen voor rust, geborgenheid en romantiek.

Maar niet alleen gezellig

Helaas heeft houtstook ook een keerzijde. Het kan forse gezondheidsproblemen en overlast veroorzaken. De rook uit de schoorsteen bevat een giftig mengsel van schadelijke stoffen. Zoals fijnstof, ultrafijnstof, roet, benzeen en andere kankerverwekkende stoffen (PAK's). Zonder dat we er erg in hebben, dringen de kleine deeltjes door tot diep in onze longen.

Buitenshuis stoken verboden in Arnhem

Dit jaar publiceerde het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) een rapport over de blootstelling aan fijnstof (PM2.5). Arnhem bleek wat dit betreft tot de meest vervuilde gemeenten van Nederland te behoren. Gelukkig heeft de gemeente de zorg voor de gezondheid van burgers hoog in het vaandel staan. Op 1 oktober 2025 debatteerde de gemeenteraad over houtstook. Buitenshuis stoken is vanaf 2026 verboden en in nieuwbouwwoningen komen geen rookkanalen meer. Volgens wethouder Eva van Esch is een algeheel verbod op houtstook nog niet aan de orde.

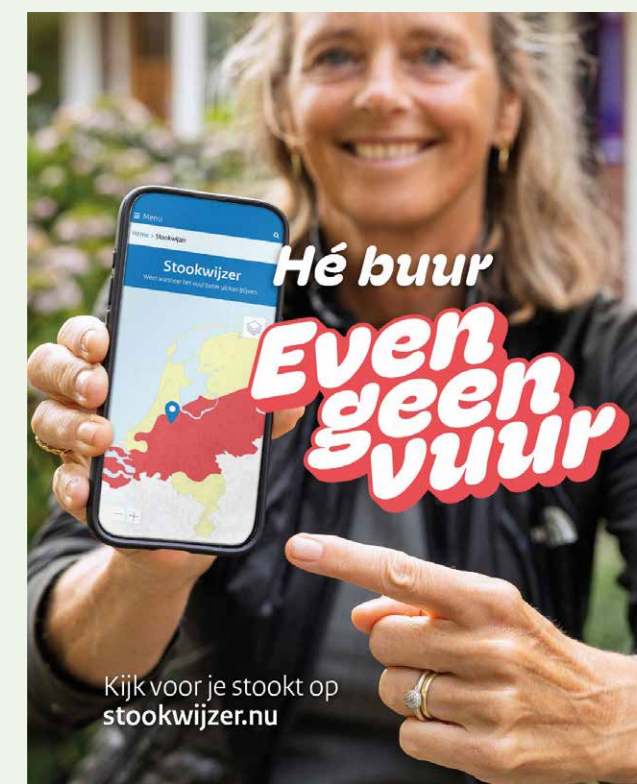
Wat kunt u zelf doen?

Via voorlichting en stookcursussen moedigt de gemeente burgers aan om verstandig en minder vaak te stoken. Hieronder vier bewezen effectieve maatregelen:

- Wilt u bijdragen aan gezonde lucht? Stook dan geen of minder vaak hout.
- Wilt u blijven stoken maar toch echt iets doen voor mensen in uw straat met een longziekte? Stook dan nooit bij windstil of mistig weer. De rook blijft dan hangen, waardoor de hoeveelheid schadelijke stoffen sterk toeneemt. Check de **Stookwijzer** voordat u wilt stoken. Installeer deze App op uw mobieltje. Is de code voor uw postcode rood of geel? Dan is stoken niet verantwoord.
- Neem contact op met de longpatiënten in uw nabije omgeving. Vraag hen naar hun gezondheidsproblemen en wensen. En geef even een seintje voordat u hout gaat stoken of de barbecue aansteekt. Zodat zij daar op tijd rekening mee kunnen houden.
- Gebruikt u nog een traditionele vervuulende openhaard of houtkachel? Vervang die dan door bijvoorbeeld een sfeerhaard op bio-ethanol of een elektrische sfeerkachel. Een relatief schone "Eco-design" houtkachel is ook een optie. Maar pas op: zelfs die veroorzaakt nog steeds honderden keren meer luchtvervuiling dan een centrale verwarming op gas.

Rekening houden met elkaar

Laten we samen zorgen voor een gezonde en leefbare wijk, waar we ook rekening houden met degenen voor wie rook een direct gevaar voor de gezondheid is. Zo kunnen we, met mate en verstand, blijven genieten van de gezellige warmte zonder dat dit ten koste gaat van onze buurtgenoten.

Kijk voor je stookt op
stookwijzer.nu

Publieke Veiligheid

Door Herman Boesveld

Als lezers kennen jullie allemaal het kerkje van Schaarsbergen. Kennen jullie ook het gebouw aan de andere kant van de Kemperbergerweg? Vast niet vanbinnen, want daarvoor heb je een pasje nodig, dat ik op een mooie dag in januari bij me had. We wilden namelijk wel eens weten, wat er achter de naam 'Nederlands Instituut Publieke Veiligheid', het NIPV, schuilgaat.

Brandweerautootjes

Ik zag daar altijd wel brandweerautootjes staan, maar meer wist ik niet. Gewoontegetrouw ga ik eerst op internet informatie verzamelen. Dan val je meteen van je stoel: vier pagina's aandachtspunten voor dit bedrijf. Van crisisbeheersing via spoorveiligheid en energietransitie naar bedrijfsbrandweer, zonnepanelen en elektrische auto's. Mijn nieuwsgierigheid was meteen 100%, mijn verbazing ook en nu is er dan dit artikel. Ga er maar eens lekker voor zitten.

Een houtje-touwtje gebouw

Het gebouw alleen al, ik kijk er al dertig jaar naar, maar was er nog nooit binnen geweest. Woordvoerder Arnie Loos, de "vlotte babbel" van deze club, leidt mij rond. Elk kind wordt meteen razend enthousiast binnen, geen twee meter rechthoek, allemaal bochten, trappetje op, trappetje af, een houtje-touwtje gebouw, fantastisch! De architect van toen zei: "een gebouw waarin ik de dramatiek van een brand tot uitdrukking heb proberen te brengen". Een streven naar individualiteit, kleinschaligheid en identiteit. Daar is die architect buitengewoon goed in geslaagd. Daarom is dit gebouw ook een Gemeentelijk Monument van Arnhem en het origineelste gebouw in wijde omgeving.

Buiten is het Nationaal Brandweermuseum, waar elk jaar op de derde zaterdag van juni een herdenking plaatsvindt. Het gebouw is 45 jaar oud en hier neergezet, omdat de grond hier goedkoop was. De oudere lezer herinnert zich nog wel het brandweerverleden van die plek, de Rijksbrandweeracademie. Het NIPV telt 400 personeelsleden, waarvan 100 in Zoetermeer en 300 in/op Schaarsbergen. Jaarlijks komen 23.000

bezoekers en cursisten door de voordeur. Tot zover de informatiefolder, nu laat ik de voorlichter aan het woord.

Wat doet het NIPV?

Arnie begint met: "Elke dag zetten 400 NIPV'ers zich vanuit Zoetermeer en Schaarsbergen in voor de publieke veiligheid. Wij versterken en verbinden veiligheidsregio's, Rijksoverheid en crisispartners in het domein van brandweerbijstand en crisisbeheersing door het uitvoeren van onafhankelijk onderzoek, het verzorgen van onderwijs en het bieden van ondersteuning." Deze zeven regels nogmaals lezen en jullie weten wat er aan de Kemperbergerweg 783 dagelijks gebeurt.

Arnie vertelt, dat het instituut nog niet zo lang geleden 'fysieke veiligheid' in de naam had, een accentverschuiving dus. "Neem nou corona of de vluchtelingenstroom uit Oekraïne, dat gaat verder dan alleen brandweerbijstand of fysieke veiligheid. Naast kennis vanuit de academie voor crisisbeheersing en brandweerbijstand, leveren we ook landelijke informatiesystemen en bieden we andere vormen van ondersteuning voor de veiligheidsregio's en andere veiligheidspartners. Geen commerciële club, maar een overheidsorgaan. Wij zijn rijksambtenaren bij een rijkskennisinstelling zoals KNMI en RIVM dat ook zijn."

Veiligheidsregio's

"Er zijn 25 veiligheidsregio's in Nederland. Schaarsbergen valt onder de regio Gelderland-Midden. Vroeger had je een gemeentelijke brandweer, ook in Arnhem en nu zijn er 25 brandweerbijstandsregio's. Het is allemaal veel efficiënter geworden. Er zijn er ook 10 meldkamers (112!), die precies weten hoe te handelen. Die veiligheidsregio gaat niet alleen over de brandweer, maar ook over crisisbeheersing en dat is een heel breed begrip. Deze zijn ontstaan mede door inzichten uit 'Volendam' en 'Enschede', die ons leerden dat er bij een ramp veel meer komt kijken dan bij alleen een brand. Wie coördineert bijvoorbeeld de afstemming tussen hulpdiensten? Toen is Nederland echt wakker geworden en zijn in heel Nederland crisisbeheersingsplannen gemaakt. Hiervoor heb je mensen

nodig die dit kunnen uitvoeren, en die leiden wij op. Daarnaast doen wij onderzoek naar de uitvoering van deze planvorming tijdens een incident. Niet alleen de rode kolom (brandweer), de blauwe kolom (politie), maar ook de witte kolom (ziekenhuizen). Maar ook gemeenten hebben een plek in de crisisbeheersingsplannen. Neem nou onlangs Utrecht, die ontplofing, waar moeten al die mensen heen, waar overnachten ze?" Arnie werd de dag erop al gebeld, "wat weten jullie van gasdruk?", "wat weten jullie van het blussen in de oude binnenstad?" of "hoe zit het met brandonderzoek"? Laat het NIPV nou onderzoek gedaan hebben naar al die aspecten en er dus kennis van hebben. Arnie kijkt gepast trots! "Wij doen dingen, die goed zijn voor de publieke veiligheid" zegt hij er meteen achteraan en "het aardige is, dat de maatschappij dit ook ziet en waardeert."

"Naast onderzoek en opleidingen bewaken we ook de kwaliteit van examens en certificering voor brandweer, crisisbeheersing en publieke veiligheid. Veel professionals worden ook opgeleid binnen de regio's en gezamenlijk gaan we voor een flexibel en up-to-date onderwijsstelsel in Nederland." Op mijn vraag, "Zeg Arnie, hebben jullie een antenne op het dak staan, die rampspoed ziet aankomen?", antwoordt hij: "Nee, maar wij hebben wel mensen (lectoren), die in alles meedenken en de blik naar buiten hebben. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld de elektrische auto, zonnepanelen of het snel verduurzamen van woningen. Deze ontwikkelingen vragen om een nieuwe kijk op veiligheid. Wie kreeg de opdracht om daar onderzoek naar te doen? Juist: NIPV!"

Ons gesprek ging maar door, maar meer tekst mocht niet van de hoofdredacteur. Nou dit dan nog even: in januari horen we altijd, hoeveel ongelukken er in een jaar gebeurd zijn, hoeveel schepen vergaan, hoeveel bomen omgewaaid, hoeveel natuurbranden enz. enz. Het NIPV verzamelt al die gegevens, want de minister kan die vragen alleen maar beantwoorden, als hij/zij... inderdaad!!! Als je meer wilt weten over het NIPV, kijk dan maar verder op nipv.nl!

Goedbezochte wijksafari trapt nieuw seizoen af

Na drie jaar kan de wijksafari zich verheugen op een steeds grotere belangstelling en daar zijn we blij mee!

Fiets-wijksafari

Op zaterdagmiddag 18 april gaan we weer van start, dit keer met onze allereerste fiets-wijksafari. We zijn daarbij te gast bij onze 'buren', Nationaal Park De Hoge Veluwe.

Meer informatie over de aanmelding volgt begin maart op de website www.schaarsbergen.nl. Om het gezellig en overzichtelijk te houden, kunnen

per wijksafari meestal maximaal 20 dorpsgenoten deelnemen. Is er veel animo (en dat is vaak zo), dan werken we met een wachtlijst.

Aangemeld en toch verhinderd?

Laat het ons dan even weten, zodat iemand anders jouw plek kan innemen. Afgelopen jaar moesten we helaas mensen teleurstellen en daarom herhalen we ook verschillende wijksafari's.

De volgende wijksafari's in 2026 staan gepland op zaterdagmiddag 20 juni, 19 september en 31 oktober. Volg de website www.schaarsbergen.nl voor meer details.

TIJD VOOR EEN GROTE DIGITALE SCHOONMAAK

Datagebruik neemt een steeds groter aandeel in beslag van onze energievraag. Veel van de data die ligt opgeslagen in datacenters wordt nooit meer gebruikt. Oftewel: er worden enorme hoeveelheden broeikasgassen uitgestoten voor het bewaren van ons digitale afval. Kortom: tijd voor een Grote Digitale Schoonmaak!

André van der Wekke, docent aardrijkskunde op KSG De Breul in Zeist, ontwikkelde voor zijn opleiding Klimaatpsychologie en -gedrag een 'digital

werkgroep duurzaam Schaarsbergen

clean up' workshop. In deze workshop krijg je eerst wat informatie over de klimaatimpact van digitale data. Daarna krijg je tips over hoe je je digitale klimaatimpact kunt verkleinen. En dan gaan we aan de slag. Neem dus vooral je telefoon en laptop mee naar deze workshop.

Datum en tijd: Woensdag 1 april om 19.30 uur
Locatie: Mountainbikemuseum (Kemperbergerweg 5a)
Meer info op de website: schaarsbergen.nl

avond 4daagse

SCHAARSBERGEN

dinsdag 9 juni t/m vrijdag 12 juni 2026

YES! VIER DAGEN EEN FEESTJE
HILL
LOOP JIJ OOK MEE?

WAAROM STEEKT EN KIP DE VEG OVER
MOOIE PLEK VOOR EEN SELFIE
DAAR BOVEN OP DE BERG
RELAXED
DAAR BOVEN OP DE BERG
LIEP JIJ NIET ACHTERAAN?
HAPPY
POTJE, POTJE, POTJE VEHEMET

SUPER LEUK! SUPER SPORTIEF

Dit jaar wordt voor de 28^e keer de avond4daagse Schaarsbergen georganiseerd.

Loop je ook gezellig mee? 4 avonden wandelen door de prachtige omgeving van ons mooie dorp met op vrijdag een vrolijke onthaal onder muzikale begeleiding van het Trompetterkorps van Stal Mansour en Fkes (FeestKapel Eendracht Schaarsbergen).

Iedereen kan zich **individueel inschrijven**. Er is keuze uit 2 afstanden, of **5 km** of **10 km** per avond wandelen. Kosten zijn **€ 6 inclusief een medaille**. Iedere avond wordt er tussen 18:00 en 19:00 uur gestart bij **Stal Mansour** aan de **Kemperbergerweg 793**, Schaarsbergen.

Op dinsdag en donderdag is hier ook de finish. We eindigen de andere twee dagen op het veld voor de Dorpskerk Schaarsbergen, waar je op vrijdag ook je prachtige medaille kunt ophalen, als beloning voor 4 avonden wandelen. **Vanaf 1 mei kun je je inschrijven via de website** van de Oranje Vereniging Schaarsbergen. **Let op: schrijf je op tijd in**, ivm het maximaal aantal deelnemers.

www.ovschaarsbergen.nl

Echter... zonder de **hulp van vrijwilligers**, is het onmogelijk om dit mooie evenement te organiseren. Dus kun en wil je een uurtje helpen met b.v. startbewijzen scannen, appeltjes snijden, limonade schenken of als verkeersregelaar het parkeren in goede banen te leiden? Stuur dan snel een mailtje naar A4DSchaarsbergen@live.nl. Dankjewel alvast.

Dus 4 avonden lekker in de buitenlucht sportief genieten van fijn wandelen door de mooie omgeving van Schaarsbergen? Schrijf je dan in voor de **avond4daagse schaarsbergen**.

KWB

Oranje Vereniging
Schaarsbergen

WvanVeluweBV

Stal Mansour

Al ruim 50 jaar méér dan een manege!

Aan de zuidgrens van Nationaal Park De Hoge Veluwe ligt een bijzondere manege: Stal Mansour. Middenin de natuur leer je niet alleen paardrijden, maar ben je welkom voor veel meer: trektochten, buitenritten, grondwerk, coaching... ga maar door. Wij vinden dat paardrijden leuk moet zijn voor mens én dier. Kom maar eens kijken bij onze bewegingsstal of de activiteiten die we organiseren.

Dat alles maakt ons zoveel méér dan alleen een manege!

Kemperbergerweg 793
6816 RW Arnhem
info@mansour.nl
026-4423006
www.mansour.nl

Renzo Hop

Bosbouw en houtbouw

Info@renzohop.nl Tel: 0625037536

Je Ne Sais Quoi

Door Dick Zutt

Op de een na laatste dag van het afgelopen jaar was ik jarig en ben ik de 60-grens gepasseerd, een kleine stap voor de mens maar een grote sprong voor etc. Tijdens de maanlanding in 1969 liep ik als peuter rond, maar ondertussen is het alweer 10 jaar geleden dat ik middels een surpriseparty de 50 aantikte. Ik denk aan wie daar toen allemaal bij aanwezig waren, en dat sommigen daarvan er ook al niet meer zijn. Het is een cliché van de bovenste plank, maar het lijkt alsof het allemaal gisteren was. Terwijl ik dit schrijf hebben we net Blue Monday gehad, de derde maandag in januari. Niet de vrolijkste tijd van het jaar en dat weet ik allemaal wel, maar ik weet het allemaal even niet. Het is in mijn hoofd op het moment een beetje ik weet niet. Je Ne Sais Quoi. Waarom?

Op het werk hadden we begin januari een team-buildingssessie met uitloop en toen ging het ineens over Spotify Wrapped 2025, dat is een overzicht van jouw persoonlijke luistergedrag van het afgelopen jaar. Qua muziekfavorieten ben ik door Spotify ingedeeld in de senioren categorie. Dat is natuurlijk niet zo gek als je onverslaanbaar bent in Hitster met alles wat voor 2000 is gemaakt, maar het daarna gokken is. Bizar – tegenwoordig met een Gooise 'R' – is dan wel dat twee jonge collega's ook bij de oudjes waren ingedeeld. En dan denk ik: 'Hoe dan?' Ik vond het eerder al raar dat ze teksten van Doe Maar uit het hoofd kenden en dat de alternatieve jaren 80 (over

4 jaar ook alweer 50 jaar geleden) geen geheimen voor ze had. Ik hoefde The Smiths maar te zingen: 'And if a double-decker bus crushes into us', en ze vulden als vanzelf aan met 'to die by your side, such a heavenly way to die'. Rare jongens, die nieuwe generatie. Ik begrijp vaak niks van ze, maar soms ben ik aangenaam positief verrast. Leuk! "Maar, hoe oud zijn jullie eigenlijk?" vroeg ik en met het antwoord stortte mijn wereldbeeld in elkaar. Ik realiseerde me dat het dit jaar alweer 25 jaar geleden is dat 9/11 plaatsvond. De jonge collega die mij even vertelt hoe de wereld in elkaar steekt, was nog niet eens geboren toen ik m'n universitaire bul ging ophalen, m'n eerste salarisstrook in guldens ontving of een huis ging kopen... ook in guldens. Dat laatste moet je nu eens proberen, het is zelfs in euro's niet te doen.

Sinds een paar jaar hebben we weer gezellige eet- en spelletjesavonden met oude studievrienden. De kinderen zijn daar de deur uit en geven les aan onze universiteit over onbegrijpelijke onderwerpen. Ook zit ik tijdens lunchpauzes vaak samen met collega's die in geuren en kleuren vertellen over pasgeboren kleinkinderen. Mijn eigen neefjes en nichtjes, ook ondertussen alweer 25, vragen me met kerst altijd weer om m'n gitaar tevoorschijn te halen en mijn grote hit te spelen van tja... ook alweer zo'n 25 jaar geleden. De titel van het nummer is Ik Ben De Weg Kwijt. Alles verandert en niets verandert. Daarom! Je Ne Sais Quoi.

Follies op de Buitenplaats Koningsweg

Door Abco Blok

Waar hebben we het eigenlijk over als we het over follies hebben. Follie komt van het Engelse woord folly en betekent gekheid of dwaasheid. Een folly is een bouwwerk dat met opzet nutteloos of bizar is. Bedoeld als decoratie en ongeschikt voor huisvesting of iets anders.

Met name eind 18e tot begin 19e eeuw waren follies in de mode en werden ze kant-en-klaar neergezet op landgoederen. Populair waren ruïnes en grotten van kippengaas en beton, namaakkapellen, verblijfplaatsen voor kluizenaars en watervallen. Mooie voorbeelden van folly-waterpartijen zijn ook te vinden in Park Sonsbeek, de ons bekende waterval en in het park van Kasteel Rosendaal.

Waar

De follies uit dit artikel kunt u vinden achter op de Buitenplaats, dat is het voormalige terrein dat na de oorlog in gebruik was genomen door de L.E.T.S. (Luchtvaart Elektronische en Technische School). Het terrein bevindt zich grofweg ten noorden van het Radarpad en strekt zich dan oostelijk uit tot het deel dat Zeven Provinciën heet. Het is bereikbaar via onverharde paden en derhalve helaas voor rolstoelgebruikers moeilijk tot niet toegankelijk.

Voor de follies bij de Buitenplaats is gecamoufleerde gekheid de norm. En daarin mocht de architect in overleg met de opdrachtgever ver gaan. Als je over het terrein loopt, moet je ook goed opletten om geen bouwsel te missen.

Eigenlijk komen er bij deze follies een paar zaken samen, namelijk het oorlogsverleden en de behoefte om de barricades tussen de stad en de Veluwe te slechten (geen hekken op de Veluwe). Hans Jungerius (bekend om zijn grote kennis over Fliegerhorst Deelen) en Harro de Jong (landschapsarchitect/stedenbouwer) vonden elkaar in de behoefte om het terrein niet verloren te laten gaan.

Verleden en behoud

Tot 2005 bood Kamp Koningsweg Noord als kazerne onderdak aan de L.E.T.S. Na het verlaten lag het terrein er stomweg te liggen. Even later betrokken kunstenaars de gebouwen om er te wonen en te werken. Eigenlijk was het toen een behoorlijk ongeorganiseerd geheel. Oude uitgewoende gebouwen en veel asfalt (maar met veel potentie) domineerden het voormalige defensiecomplex. Defensie besloot uiteindelijk het terrein te verkopen. Daarvoor was er een hele lijst met eisen en randvoorwaarden opgesteld. Er waren dan ook nauwelijks projectontwikkelaars die er iets in zagen. Het team van Hans en Harro bleef uiteindelijk als enige serieuze kandidaat over. Zij waren van mening dat de hekken plat moesten waardoor het terrein weer deel uit ging maken van het grote geheel. Ze vonden dat er op cultureel gebied iets moest komen wat zowel actief als consumptief zou zijn. Om plannen te kunnen verwezenlijken, was er geld nodig, veel geld. Uiteindelijk is er samenwerking opgetuigd met de Kondor-Wessels-Groep. Onderdeel van de ontwikkeling van Buitenplaats Koningsweg (en kers op de taart) was de wedstrijd voor particulieren om follies op het terrein te bouwen. Een jury werd ingesteld en een Beeldkwaliteitsplan en een Inrichtingsplan werden opgesteld waarin alle do's en don'ts stonden. Uiteindelijk hebben 75 partijen een plan ingediend waarvan er uiteindelijk 11 goedgekeurd zijn en mochten worden uitgevoerd.

De gebouwde follies zijn niet nutteloos.

Op Buitenplaats Koningsweg zijn de follies allesbehalve nutteloos of bizar. Ze doen namelijk dienst als

architectonisch hoogstaande vakantieverblijven, die het culturele en kunstzinnige karakter van het terrein benadrukken. De 'gecamoufleerde gekheid' is een samentrekking tussen het gecamoufleerde uiterlijk uit het oorlogsverleden en de gekheid van het oorspronkelijke follie-idee. Als u het gebied bezoekt, zult ook zien dat de bouwsels zeer afwijkend zijn van het gebruikelijke beeld. Het terrein waar de follies op staan, is eigendom van de gemeente Arnhem. Omdat het om recreatieve verblijven gaat, is de gemeente niet gehouden aan het toegankelijk maken van het terrein d.m.v. bestrating en derhalve zijn de follies niet rolstoeltoegankelijk.

Plannen.

Het hele plan was ambitieus en besloeg de hele buitenplaats. In het begin wilde men zowel koop- als sociale huurwoningen en werkplekken op het terrein realiseren. De tijd was er niet rijp voor en dus werden er koopwoningen en ateliers gerealiseerd binnen de voormalige Duitse onderkomens. De voormalige gebouwen 1, 2 en 3 waren al gesloopt en op die plekken zijn nu drie rijtjes van 7 ruim onderkelderde woningen gerealiseerd. Vrijwel alle voormalige Duitse onderkomens en bouwsels zijn overleefd gebleven en opnieuw ingedeeld. Het gebied Zeven Provinciën is ontstaan van door defensie na de oorlog opgetrokken woningen dan wel aanbouwsels. Ik ben geen architect, maar ik kan u verzekeren dat niemand die bouwsels ooit nog zal missen, zo lelijk. Op het deel waar nu de follies staan, stonden vroeger onderkomens en sporthallen. De natuur heeft daar nu vrij spel. De hekken rondom het oude kazerneterrein zijn weg en het terrein is vrij toegankelijk. Huurwoningen zijn er nooit gerealiseerd, waardoor het nu allemaal eigendom is. De eerste woningen zijn alweer verkocht aan nieuwe eigenaren en die hebben daar zeer diep voor in de buidel moeten tasten.

En nu?

Ook al zijn niet alle oorspronkelijke plannen verwezenlijkt, toch hebben alle inspanning van Hans, Harro en vele anderen een unieke stukje wijk opgeleverd. Al met al een gebied met architectonisch fraaie gebouwen van een duidelijk Duitse oorsprong midden in zich nu nog ontwikkelende natuur. De bewoners zijn nu veelal jonge gezinnen, wat goed te zien is aan de rondslingerende fietsjes en steppen. Een mooi stuk om te doorkruisen per fiets of met de benenwagen.

Foto's: Daria Scagliola

Foto: Jeroen Musch

Boeren midden in de natuur

Door Kirsten Leijnse

De afgelopen jaren is de agrarische sector zeer vaak in het nieuws geweest. Boeren krijgen te maken met steeds strengere regels op het gebied van stikstof, waterkwaliteit en biodiversiteit, en daarbij komt dan ook nog de onzekerheid over wat de politiek de komende jaren allemaal gaat bedenken. Op Schaarsbergen zijn nog een aantal actieve boeren-bedrijven. Naast alle bovengenoemde uitdagingen liggen deze boerderijen ook nog eens in Natura 2000-gebied. Hoe is het om boer te zijn op Schaarsbergen? Om daar achter te komen ging ik op de koffie bij Freek en Gonny Bruntink aan de Deelenseweg.

Bij binnenkomst in de lekker warme keuken word ik enthousiast besnuffeld door de twee aanwezige honden. Tijdens het inschenken van een kop thee vertelt Gonny

dat zij een echte Schaarsbergse is en dat ze al haar hele leven op deze boerderij woont. De boerderij stamt uit 1870 en is sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw in de familie, toen de opa van Gonny de boerderij runde. Aan de muur hangt een groot schilderij van hoe de boerderij er vroeger uitzag. Gonny heeft de boerderij weer van haar vader overgenomen samen met haar man Freek, die oorspronkelijk uit Winterswijk komt.

Bieten, aardappels en graan

Tot in de jaren tachtig van de vorige eeuw was het een gemengd bedrijf met landbouwgrond, circa 20 koeien en wat varkens. Als gevolg van het landbouwbeleid zijn in die tijd veel boeren gaan specialiseren, dit werd financieel aantrekkelijk gemaakt door de overheid. De vader van Gonny deed de koeien en varkens weg en het bedrijf specialiseerde in akkerbouw. Dat is nog steeds zo, Freek vertelt dat op de circa 60 ha grond nu aardappels, bieten en graan worden verbouwd. De mest komt voornamelijk van boeren uit de omgeving die veebedrijven hebben. Dat is aantrekkelijker dan het gebruik van kunstmest, door productie en transport zorgt dat namelijk voor meer CO₂-uitstoot. Het verbouwen van gewassen op Schaarsbergse zandgrond is zonder bemesting is niet mogelijk, daarvoor is de grond te arm.

Fluctuerende graanprijzen

Ik ben best verbaasd als Gonny vertelt dat zij en Freek er naast de boerderij eigenlijk altijd nog een baan bij hadden. Vaak levert de boerderij niet voldoende op om van te leven en ook nog te kunnen investeren. Dit komt doordat de opbrengsten van het land niet ieder jaar hetzelfde zijn, ze liggen zelfs vaak laag door sterk schommelende marktprijzen. Een kilo graan levert maar 17, 18 cent op, dat is nauwelijks rendabel. Bieten leveren het ene jaar 80 euro per ton op en een jaar later maar 40 euro. Dat is best onzeker. Veel boeren werken er daarom nog bij of proberen op een andere manier extra geld te verdienen. Freek vertelt dat hij sinds een paar jaar met gerst van zijn eigen land bier produceert. En dan klikt het opeens bij mij: “Gerst van Freek”, dat drink ik ook wel eens. Een biertje dat letterlijk van Arnhemse bodem is. Freek bedacht dit samen met Florentijn Hofman en Şenol Türkel. De gerst wordt ambachtelijk vermout en vervolgens gebrouwen bij brouwerij de Snor in Velp.

Veel regels en onzekerheid

Het runnen van een boerenbedrijf gaat de laatste jaren met veel onzekerheid gepaard. Freek voert veel gesprekken met andere boeren en met gemeente en provincie over de toekomst. Het is verre van eenvoudig om aan alle richtlijnen te voldoen en dan ook nog een rendabel bedrijf te hebben. Ideeën van de overheid zijn vaak romantisch, maar niet heel realistisch. Een mooi voorbeeld is een proef om op 2 ha biologisch graan te telen. De opbrengst hiervan was 300 tot 400 euro, terwijl de kosten €2000,- waren. Gelukkig schrok de gemeente daar ook een beetje van. De meeste boeren willen best anders gaan werken, maar dan moeten die veranderingen wel gesubsidieerd worden totdat ze rendabel zijn. Hiervoor zijn dan wel “potjes” geld bij de overheid, maar dat proces is vaak ingewikkeld en tijdrovend.

Natuurgebied

De boerderij van Freek en Gonny ligt in een Natura 2000-gebied, een beschermd natuurgebied waar het

behoud en herstel van natuur centraal staat. Landbouw mag alleen als het geen schade toebrengt aan de natuur. Op de boerderij proberen ze hier zoveel mogelijk rekening mee te houden. Zo zijn er sinds een aantal jaren bloemrijke randen langs de akkers en wordt bijna alleen met dierlijke mest gewerkt. Ook is gekeken naar de mogelijkheid van elektrische tractoren, maar dat bleek wel een heel forse investering. Gelukkig mogen er wel gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt. Hiermee worden onkruid, schimmels en ziekten voorkomen. Dat boeren maar “wat aan spuiten” is zeker niet waar. Er wordt zo min mogelijk gebruikt, en niet alleen omdat de middelen peperduur zijn. Er is een streng registratiesysteem en je moet een spuit-licentie hebben. Het spuiten gebeurt heel nauwkeurig met een veldspuit die met behulp van GPS wordt aangestuurd. Om het verbruik nog verder te verminderen zijn de afgelopen jaren aardappels geteeld die resistenter zijn tegen fytoftora, de beruchte aardappelziekte. Hierdoor hoeft veel minder gewasbescherming te worden gebruikt.

De toekomst

De kinderen van Freek en Gonny willen de boerderij graag overnemen, en zijn dochter die in Wageningen heeft gestudeerd, is in 2022

toegetreten tot de maatschap. Zij heeft natuurlijk weer haar eigen ideeën voor de toekomst van de boerderij. Het is essentieel dat er meer duidelijkheid komt vanuit de overheid, de onzekerheid maakt het heel moeilijk om het bedrijf op een toekomstbestendige en rendabele manier voort te zetten. Gonny stipt nog aan dat de prijzen voor voedsel eigenlijk veel te laag zijn, als consumenten meer zouden betalen voor voeding dan zijn er veel meer mogelijkheden om aan het begin van de keten bij de boer anders te gaan werken. Hoewel het vaak lastig is, zijn ze op de boerderij toch positief over de toekomst om samen met hun kinderen een transitie te kunnen maken naar natuurinclusieve landbouw. Al is het alleen al omdat Schaarsbergen zo'n mooie plek is om te wonen en te werken, en deel uit te kunnen maken van de voedselketen.

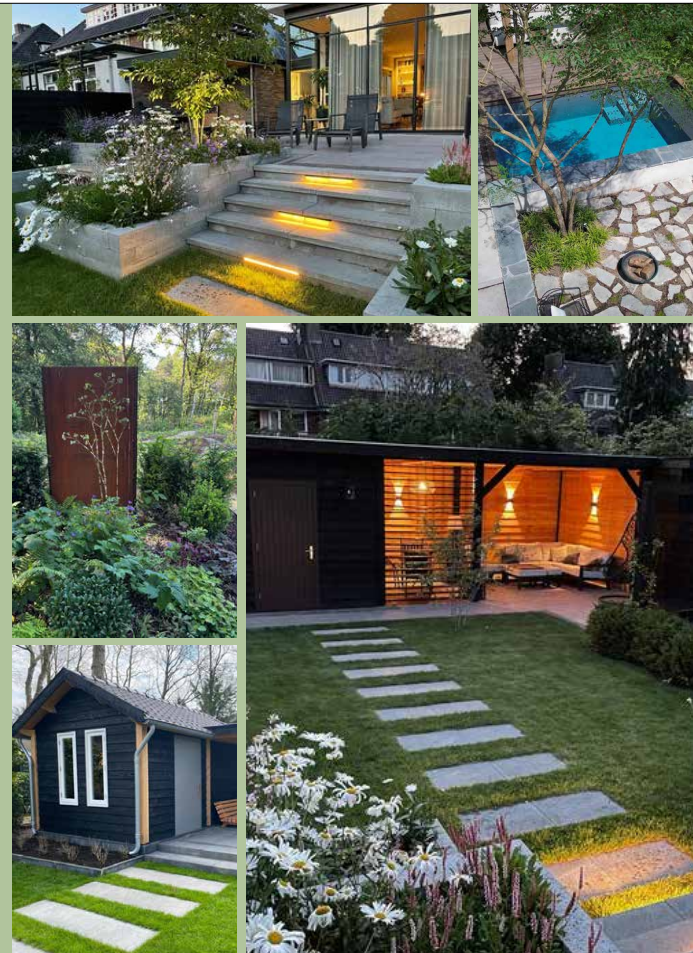
Ontwerp & advies
Tuinaanleg & renovatie
Schuren & buitenverblijven
Zwembaden & zwembijvers
Boomverzorging & onderhoud

Contact:

 www.tuinenboomspecialisten.nl

 info@tuinenboomspecialisten.nl

 0621852118

Koningsdag op Schaarsbergen

We maken er een mooi feest van!

Een van onze jaarlijkse hoogtepunten is het meest vriendelijke en gezellige Koningsfeest van Nederland.

Op het feestterrein bij de Dorpskerk (Kemperbergerweg 804) organiseren wij ook dit jaar weer een fantastische, afwisselende middag voor jong en oud. Met zo'n 25 kramen, een kledjesmarkt, een fietsen-optocht en het trompetterkorps van stal Mansour.

Programma

- 13 uur: begin van de markt en kledjesmarkt verzamelen versierde fietsen bij de muziekkapel
- 13.15 uur: start optocht versierde fietsen onder begeleiding van Trompetterkorps Stal Mansour
- 13.30 uur: einde optocht met:
  - toespraak voorzitter Oranje Vereniging
  - zingen Wilhelmus
  - uitreiking prijzen versierde fietsen

Versierde fietsenoptocht

Kom met je prachtig versierde fiets naar het terrein en doe mee aan de optocht! Voor de mooist versierde fietsen zijn er superleuke prijzen! Dus doe je best.

Vrijmarkt

Heb je leuke spulletjes, speelgoed of iets anders wat je wilt verkopen, neem een kledje of tafeltje mee en zoek een plekje op het daarvoor gereserveerde deel van het terrein.

Kinderplein

Op het kinderplein vind je een zandbak, springkussens, schminktafels, knutseltafels verzorgd door KWA, mega bellenblaas en uiteraard eten en drinken.

Overig vermaak

Stormbaan, bungeetrampoline, schieten bij de Schietvereniging Schaarsbergen en diverse XXL-spellen over het terrein verspreid.

Horeca

Ook dit jaar is er uiteraard weer het supergezellige horecaplein met allerlei lekkers van broodjes warm vlees tot heerlijke friet. Betalen kan met munten die op het terrein te koop zijn.

Muziek DJ Marco en Live-band Encover

Terugblik Schaarsberger Adventskalender

Terwijl de evaluatie-avond nog moet plaatsvinden, hier alvast een korte terugblik. Wat wás het leuk om de ervaringen te horen van de onverwachte en nieuwe ontmoetingen die plaatsvonden vanwege de eerste echte Schaarsberger Adventskalender! Voor herhaling vatbaar, zo was de reactie van velen... Doe je volgend jaar ook mee? Leuk!

Welkom bij Kerk Op Schoot!

Kerk op Schoot is een laagdrempelige, belevings-gerichte viering voor baby's, peuters en kleuters (0-4 jaar) en hun (groot)ouders. Samen ontdekken we Bijbelverhalen met alle zintuigen door middel van liedjes, spel, knutselen en interactie, in een vrolijke en informele sfeer. Gelovig of lid van een kerk zijn is niet nodig, iedereen is welkom.

De vieringen zijn in de Dorpskerk om 11.30 uur en duren meestal 10 minuten tot een kwartiertje.

Wanneer? Zondag 1 maart, 10 mei, 7 juni en 5 juli. Het is handig als je een mailtje stuurt, dan krijg je van tevoren het boekje met het verhaal en de liedjes opgestuurd. kinderkerk@dorpskerkschaarsbergen.nl

Geloven in Schaarsbergen

Na een eerste bijeenkomst, waarbij we in de najaars-zon een potluck-lunch op het grind bij de kerk deelden, besloten we in het voorjaar opnieuw samen te komen. We zijn van plan om bij onze volgende bijeenkomst allemaal wat muziek te laten horen die ons inspireert en voor ons te maken heeft met het geloof of God. Leuk als je er ook bij bent! Mail je even?

dominee@dorpskerkschaarsbergen.nl

Wanneer? Zondagmiddag 12 april van 15 tot 17 uur. Voor kinderen is er Twister of wat anders te spelen, en vergeet dus niet na te denken over welk nummer/muziekstuk voor jou inspirerend is.

Choral Evensongs in de Dorpskerk

Ben je al bij een Schaarsberger Evensong geweest? Welkom! Gelovig of niet, steeds meer mensen in Nederland weten de zogenaamde 'Choral Evensongs' te vinden en te waarderen als plaatsen van bezinning, schoonheid, inspiratie en rust. Ook in de Dorpskerk worden sinds enige tijd Evensongs gehouden, op zondagmiddag om 17 uur. Welkom!

Hieronder vindt u de geplande data:

Zondag 1 maart (reminiscere)
Capella Sine Vinculis Hreni o.l.v. Bea van der Kaaij

*

Zondag 17 mei (rogate)
Dubbelkwartet o.l.v. dr. Hanna Rijken
Orgel: Sebastiaan 't Hart

*

Zondag 14 juni (2^e na Trinitatis)

*

Zondag 6 september
Voxtet Vocaal Ensemble uit Amersfoort

*

Zondag 18 oktober, 17.00 uur.
Martus Ensemble, o.l.v. Maarten Romkes
Voorganger: Revd. Dorienke de Vries
Orgel: Sebastiaan 't Hart

*

Zondag 6 december (2e van Advent, Populus Sion),
Dubbelkwartet.
advent festival of nine lessons and carols.

Een flyer met deze data en meer gegevens is nog in de maak... hou de tafel bij de deur van de kerk in de gaten of zie dorpskerkschaarsbergen.nl

Spelletjesavond!

Hou jij ook van bordspellen? Of ben je meer van de snelle spelletjes? Coöperatieve spellen of in teams spelen? Het kan allemaal!

Lijkt het je leuk om een keer mee te doen? Stuur een berichtje, en bij de volgende spelletjesavond doe je gezellig mee!

Mail of Signal naar ds. Theo Pieter de Jong:

dominee@dorpskerkschaarsbergen.nl

of bel: 06-57673824

Theo Pieters Podcast

Ken je de Schaarsbergse gesprekken al? Gesprekken met Schaarsbergers over Schaarsbergen, geloven en het leven. Te vinden op je favoriete podcast-app.

Leuk als je een reactie of tip stuurt! Met wie zouden we eens in gesprek moeten gaan?

dominee@dorpskerkschaarsbergen.nl

Zou je ds. Theo Pieter hier of ergens anders over eens willen spreken? Dat kan. Gratis en vrijblijvend.

Contact Theo Pieter de Jong:

E-mail: dominee@dorpskerkschaarsbergen.nl

Telefoon: 06-57673824

Palmpasen

Een palmpaasstok versieren! Doe je mee?

Kom dan met je met crêpepapier versierde palmpaasstok op 29 maart om 9.30 uur naar Pannenkoekenhuis "den Strooper".

Daar gaan we de stok verder versieren met allerlei lekkers en... we mogen onder leiding van Nick, Kiki en Hetty Mahieu ons eigen broodhaantje bakken!

Daarna lopen we met de versierde stokken en Jacob, het ezeltje, in optocht naar de kerk, waar iedereen die daar is onze stok kan zien.

Omkijken naar naasten

Eén van de bestaansredenen van de kerk is het omzien naar elkaar. Juist naar naasten die over het hoofd gezien dreigen te worden. Onze diaconie is daar vooral druk mee. Eén van de manieren waarop ze dat doet, is met twee acties per jaar. Een actie voor een doel dichtbij (onlangs voor het hospice in Rozendaal) en een actie voor een doel ver weg. Dit voor jaar is dat voor Sudan. Daarover hieronder meer.

Voorjaarsactie Sudan

Na ruim 1.000 dagen oorlog is er helaas nog geen reëel perspectief op een spoedig einde. Deze oorlog heeft miljoenen mensen ontheemd, honderdduizenden slachtoffers gemaakt en de helft van de bevolking in hongersnood gebracht.

Een van de organisaties die humanitaire hulp bieden, is **ZOA** (www.zoa.nl). Deze organisatie levert fantastische hulp in de regio's die het meest onder vuur liggen o.a. in Darfur. Als Dorpskerk willen we hun werk graag steunen, zowel financieel als in gebed.

Iedere zondag zullen we in onze diensten voor Darfur bidden en collecteren. Als dorpsgenoot ben je ook van harte uitgenodigd om met ons mee te doen. Als je de diensten niet bezoekt, maar wel graag een gift wilt geven voor Darfur kan dat via rekeningnummer NL 51 RABO 0303 9182 76

t.n.v. Diaconie Prot. Gemeente Schaarsbergen.

Informatieavond natuurbrand

Voor bewoners van Arnhem die in of nabij een natuurgebied wonen organiseert de gemeente Arnhem een informatieavond over natuurbrandpreventie. Op deze avond krijgt u praktische tips om uw huis en tuin brandveilig te maken. U ontvangt een checklist met wat u zelf kunt doen, en u hoort wat u kunt doen bij een brand in de buurt. Natuurlijk is er gelegenheid om vragen te stellen.

De informatieavond wordt gegeven op 2 dagen:

- Maandag 9 maart 19:30-21:30
Nederlands Openluchtmuseum
- Donderdag 12 maart 19:30-21:30
Stadhuis (Koningstraat 38)

De toegang is gratis, maar u moet u wel aanmelden. Stuur een e-mail naar veiligheid@arnhem.nl met uw naam, adres en het aantal personen waarmee u komt. U geeft ook aan op welke avond u wilt komen.

Geslaagde inburgeraars in zonnetje gezet

De gemeente Arnhem heeft eind januari voor het eerst een bijeenkomst georganiseerd om inburgeraars te feliciteren die hun inburgeringstraject succesvol hebben afgerond. In totaal werden 45 nieuwe Arnhemmers in het zonnetje gezet vanwege deze belangrijke mijlpaal.

De groep bestaat uit zowel asielmigranten als gezinsmigranten, afkomstig uit onder meer Jamaica, Iran, India, Bhutan, Nigeria, Georgië, de Filipijnen, Zuid-Afrika, Egypte, Australië en China. Tijdens de bijeenkomst ontvingen zij een certificaat als erkenning voor hun inzet en doorzettingsvermogen. Uniek aan Arnhem is de ondersteuning via Bureau Nieuwkomers. Hier werken regisseurs samen met nieuwkomers aan hun weg naar zelfredzaamheid en participatie in de stad. Veel van hen zijn ervaringsdeskundigen en weten uit eigen ervaring welke uitdagingen komen kijken bij het opbouwen van een nieuw bestaan en meedoen vanaf dag 1.

Nieuwe locaties voor collectief wonen in Arnhem

In Arnhem zoeken veel mensen naar woonvormen, waarin ze voorzieningen kunnen delen en meer contact hebben met hun buurt. 'Collectief wonen' biedt hiervoor een alternatief: bewoners bouwen of beheren samen, delen bijvoorbeeld een ontmoetingsruimte en hebben meer zeggenschap over hun woonomgeving. De gemeente wil deze woonvorm meer en beter ondersteunen, en wil dat collectief wonen een vast onderdeel is in het woningbouwbeleid, als aanvulling op de aanpak van de wooncrisis.

Paul Smeulders, wethouder Wonen: "Collectief wonen helpt om betaalbaar te bouwen, ruimte slimmer te gebruiken en buurten sterker te maken. Plus het past heel erg bij een stad waarin we naar elkaar omkijken." Arnhem wil collectief wonen standaard gaan meenemen bij nieuwe woningbouwprojecten. De gemeente ondersteunt bewonersgroepen actief door hen te koppelen aan locaties, woningcorporaties en ontwikkelaars.

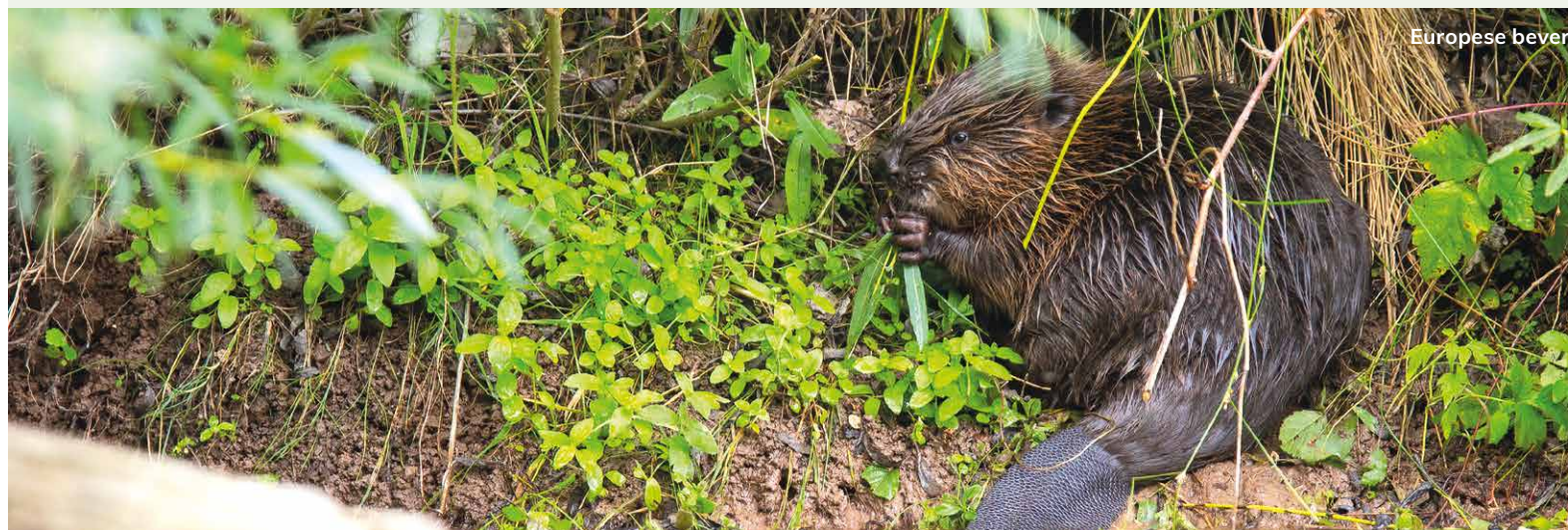
De projecten kunnen per locatie en vorm verschillen. Zo kan het gaan om groepen senioren die samen willen wonen, maar ook om andere gemengde woongemeenschappen of huurprojecten waarbij bewoners samen het beheer doen. Arnhem werkt in deze aanpak samen met woningcorporaties, de provincie Gelderland en landelijke organisaties die ervaring hebben met samen wonen. Er wordt gebruikgemaakt van subsidies en leningen om projecten mogelijk te maken.

Gespot: zeldzame bijen, bevers en de patrijs

Het edelhert, wild zwijn, ree, das en wolf zijn gezien in de Arnhemse natuurgebieden. Maar niet alleen in de natuurgebieden maar ook in heel de stad werden veel dieren gespot. Zo werd dichtbij het stadscentrum de bever gespot. Dat blijkt uit de biodiversiteitsmonitoring van de Arnhemse Living Labs, die tussen 2021 en 2025 is uitgevoerd.

Eva van Esch: "De afgelopen vier jaar hebben we flink vergroend. Van netto 80.000 bomen extra in bossen en parken tot het vergroenen van onze buurten. Dat zorgt ervoor dat er steeds meer ruimte komt voor dieren en planten. Het is zo heerlijk dat je in deze stad binnen zo'n korte tijd in een park, bos of ander natuurgebied kan staan. Maar niet alleen in de natuurgebieden, ook midden in de stad is een verrassend grote variatie aan dieren gevonden. Regelmatig zie ik vanaf mijn kantoor het snelste dier ter wereld: de slechtvalk. Maar ook de egel, gewone dwergvleermuis en de gierzwaluw werden gespot in het onderzoek. Dit zijn soorten die afhankelijk zijn van gebouwen, parken en groen in de wijken. Die zijn goed te vinden in Arnhem."

Zo werden de bever en patrijs gezien en veel bijzondere insecten, waaronder zeldzame bijen. Dat laat zien dat parken, ecologische zones en ander groen in en om de stad belangrijk zijn voor biodiversiteit. De monitoring maakt deel uit van de Groenvisie 2017 en de Biodiversiteitsagenda Arnhem 2021-2025. Deze eerste meting is een nulmeting. De gemeente zal het onderzoek elke vijf jaar herhalen om te zien hoe de natuur zich ontwikkelt.

Overstap naar energiesysteem van de toekomst

Met het Omgevingsprogramma Energie zet de gemeente Arnhem een volgende stap in de duurzame energie. Het programma geeft richting aan een energiesysteem dat klaar is voor de toekomst. Zo werkt de gemeente aan een energietransitie die haalbaar en betaalbaar is voor alle Arnhemmers.

Lokale oplossingen

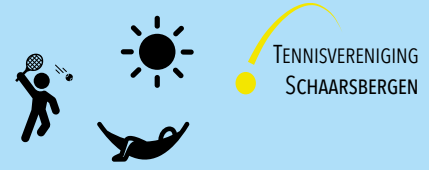
Arnhem telt ruim 150 energiegebieden. In 45 clusters van energiegebieden kijkt de gemeente welk energiesysteem het beste past en legt dit vast in gebieds-energieplannen. In deze plannen staat concreet welk energiesysteem er komt, wie wat doet, wat het kost en hoe het voor iedereen betaalbaar blijft. Arnhem is de eerste grote gemeente in Nederland die de energietransitie integraal, lokaal en samen met Arnhemmers en Arnhemse bedrijven oppakt. De Arnhemse energietransitie gaat in 3 fasen plaatsvinden. In elke fase wordt een derde van de clusters energiegebieden aangepakt. Tot 2035 gaat de gemeente in de eerste 17 gebieden aan de slag. Samen met bewoners en bedrijven worden hier plannen gemaakt voor een toekomstbestendig energiesysteem. Hierbij wordt ook rekening gehouden met al bestaande initiatieven.

Eerlijke en rechtvaardige energietransitie

Arnhem kiest bewust voor een energietransitie die eerlijk, solidair en betaalbaar is voor iedereen. De gemeente gebruikt zoveel mogelijk lokale energiebronnen, houdt oog voor wie het moeilijk heeft en zorgt dat niemand wordt buitengesloten. De opbrengsten en kansen van de transitie worden eerlijk verdeeld over de stad.

De gemeente neemt de regie, maar het programma is gemaakt samen met Arnhemmers, bedrijven, woningcorporaties, netbeheerders en andere partners, waaronder het Burgerberaad Duurzaam Warm Wonen.

Probeer het zelf!
Proeflidmaatschap
€50 voor 3 maanden
Start wanneer jij wilt!

Kom in beweging. Kom tennissen.
Kom genieten!

Schrijf je vandaag nog in via de website
of huur een baan via www.MeetandPlay.nl.

www.tennisverenigingschaarsbergen.nl
info@tennisverenigingschaarsbergen.nl

Tennis zoals vakantie voelt!

- Tennissen in het bos
- Zes verlichte gravelbanen
- Pizzaoven & zonnig terras
- Voor elk niveau

Medisch pedicure praktijk

**PROFESSIONELE AANDACHT
VOOR UW VOETEN!**

Kwaliteits voetbehandelingen | Deskundig advies
Hulp bij alledaagse voetproblemen:
Ingegroeide nagels, likdoorns,
schimmelnagels, eelt en kloven.

MEER INFORMATIE OF HET MAKEN VAN EEN AFSpraak:

 medipedi.nl 06-145 027 50

 Oremusplein 85, 6815 DV Arnhem

GROENSTETUIN.NL
van een duurzaam ontwerp
tot beplantingsplan en advies

Tielke Sterk
ECOLOGISCH TUINONTWERPER
0633968536 @ groenstetuin

ZIE JE MIJ FIETSEN?
SPREEK ME GERUST AAN!

Muziekvereniging Eendracht verwelkomt nieuwe dirigent

**Muziekvereniging Eendracht
heeft een nieuwe dirigent!**

Na een zorgvuldige selectie is gekozen voor Richard Vrijhoef. Richard studeerde trompet aan het Conservatorium van Rotterdam en ontwikkelde zich tot een veelzijdig dirigent met ervaring bij o.a. de Koninklijke Landmacht, diverse harmonie- en fanfare-orkesten, kamerorkesten en musical-producties. Zijn brede muzikale interesse, van klassiek tot lichte muziek, maakt hem een inspirerende muzikale leider. Naast dirigent is Richard actief als trompetdocent en zet hij zich graag in voor educatieve projecten. Eén overtuiging staat daarbij centraal: muziek verbindt.

Wij kijken er enorm naar uit om samen met Richard muzikaal aan de slag te gaan. Dit jaar maken jullie zeker kennis met hem!

Play-in voor muzikanten – zaterdag 21 maart 2026

Zaterdag 21 maart 2026 belooft opnieuw een bijzondere dag te worden voor muzikanten uit de regio. De Play-in van Muziekvereniging Eendracht was afgelopen jaar een groot succes, waaraan ca. 60 muzikanten deelnamen. Dat smaakt naar meer! Ook dit jaar krijgen deelnemers de kans om samen met de muzikanten van Muziekvereniging Eendracht één groot orkest te vormen. Deze dag worden er vier mooie muziekstukken ingestudeerd. Een leerzame en gezellige dag vol muziek, ontmoeting en plezier.

De Play-in vindt plaats in Wijkcentrum Bakerman in Arnhem-Noord en start om 10.00 uur, inloop vanaf 09.30 uur. De deelnamekosten bedragen €20, inclusief koffie, thee en een heerlijke lunch. Ben je geen muzikant, maar wil je wel graag komen luister naar het resultaat van deze dag?

Publiek is vanaf 15.15 uur gratis van harte welkom om te genieten van de ingestudeerde stukken. De dag wordt rond 16.30 uur afgesloten.

Contact & Informatie

Voor vragen over AMV, muzieklessen
of jeugdorkest JES! Arnhem:

📞 Lenny Brummelman – 06-83648527

📞 Laura Hak – 06-19044314

✉ jeugdeendrachtschaarsbergen@gmail.com

✉ muziekver.eendracht@gmail.com

🌐 www.eendrachtschaarsbergenarnhem.nl

Bij de hand

Afvalkalender

Het jaaroverzicht voor het ophalen van afval van groen, rest en PMD is te vinden op de site van de Gemeente Arnhem arnhem.nl/product/afvalkalender, u wordt dan doorgelinkt naar de website van Pre-Zero. De rolcontainers worden met een grijparm opgepakt en geleegd. Zet de bak dus op straat met de wielen aan de straatkant. De blauwe rolcontainer (papierafval) wordt met hulp van vrijwilligers van muziekvereniging Eendracht geleegd.

Gemeente Arnhem

Voor al uw vragen of klachten over de openbare ruimte kunt u dagelijks bellen met telefoonnummer 0900-1809. Of stuur een bericht via arnhem.nl/melding. Het voordeel hiervan is dat u van de voortgang van uw melding per e-mail op de hoogte wordt gehouden.

Wijkagent

De wijkagent voor Schaarsbergen is Eric Hortensius. Hij is te bereiken via het algemeen nummer 0900-8844 of via eric.hortensius@politie.nl

Uw buurt groener maken?

Wilt u uw buurt groener en klimaatbestendiger maken, dan kunt u allerlei groene initiatieven opstarten. arnhem.nl/product/zelf-uw-buurt-groener-maken/

Gat in de weg? Kapotte straatlantaarn?

Knelpunten in de openbare ruimte kunt u snel en simpel melden via Fixi. Fixi is een landelijk platform. Ook de gemeente Arnhem maakt er gebruik van. Geef bij melding de locatie aan en voeg waar

Wijkteam Arnhem Noord-West

Voor persoonlijke ondersteuning of advies, bijvoorbeeld bij opvoeding, huisvesting, zorgen om inkomen of psychische problemen neem je contact op met het wijkteam: tel. 088-2260000 of www.wijkteamsarnhem.nl.

Team Leefomgeving Noord-West

Gemeente Arnhem werkt met teams leefomgeving (TLO). Voor Schaarsbergen is TLO Noord-West het aanspreekpunt met wijkmanager Timon Lammers. Dit team gaat graag met bewoners in gesprek over thema's en ambities die spelen in een wijk.

Team Leefomgeving Noord-West is te bereiken via: noord-west@leefomgevingarnhem.nl en telefonisch 026-3774841 (algemene zaken, Patricia Vleeming).

Cultuurmakelaar

Een cultuurmakelaar bemiddelt, ondersteunt en ontwikkelt initiatieven op het gebied van taal, kunst en erfgoed. De cultuurmakelaar voor Arnhem Noord-West is Merel van Velzen. U kunt haar benaderen met vragen, wensen en ambities op het gebied van kunst, taal en erfgoed. Contact: merel.vanvelzen@rozet.nl of 06-38573666

mogelijk een foto bij. Zo krijgt de gemeente de exacte locatie door en kan gericht actie worden ondernomen. Iedereen die iets meldt, wordt op de hoogte gehouden van de afhandeling. Voor meldingen: ga naar www.fixi.nl of download de Fixi-app in de App Store of Google Playstore. Het werkt snel, makkelijk en effectief!

Agenda

maart

• alle dagen	hele dag	Speurtocht Mysterie v.h. nooit gebouwde museum	hogeveluwe.nl/agenda
• alle dagen	hele dag	Suske en Wiske avonturentocht op de fiets	hogeveluwe.nl/agenda
• zondag 1	17 u.	Choral Evensong (zie pag. 32)	dorpsskerkschaarsbergen.nl
• zondag 1	11.30/13.30 u.	Film- en familierondleiding (met film Bushmusical)	burgerszoo.nl/activiteiten
• zondag 1	13-15 u.	Jachthoornblazers De Overlopers	ovschaarsbergen.nl
• zondag 8	11-12 u.	Lezing: Ark van Noach v.d. Nederl. natuur (reserv.)	hogeveluwe.nl/agenda
• woensdag 11	15-17 u.	Open Dag bij voetbalvereniging SML	smlarnhem.nl
• donderdag 12	19.30-21.30 u.	ALV in Dorpshuis	schaarsbergen.nl
• woensdag 18	19.30-21 u.	Avondlezing 'Het gras is altijd groener...'	burgerszoo.nl/avondlezing
• zaterdag 21	9.30-12 u.	Fanfare Play-In (zie pagina 37)	eendrachtschaarsbergenarnhem.nl
• zondag 22	11-12 u.	Lezing: De kunst van integraal beheer (reserv.)	hogeveluwe.nl/agenda
• zaterdag 28	10-17 u.	Opening seizoen Nederlands Openluchtmuseum	openluchtmuseum.nl

april

• alle dagen	hele dag	Speurtocht Mysterie v.h. nooit gebouwde museum	hogeveluwe.nl/agenda
• alle dagen	hele dag	Suske en Wiske avonturentocht op de fiets	hogeveluwe.nl/agenda
• woensdag 1	19.30 u.	Workshop Digitale Schoonmaak (zie pag. 22)	schaarsbergen.nl
• zondag 5	13-15 u.	Jachthoornblazers De Overlopers	ovschaarsbergen.nl
• zondag 12	10-13.30 u.	Workshop Natuurfotografie (reserveren)	hogeveluwe.nl/agenda
• zondag 12	11-12 u.	Lezing: Is het park beter af zonder herten? (reserv.)	hogeveluwe.nl/agenda
• woensdag 15	16-17 u.	Kindercollege 'Vlinders'	burgerszoo.nl/kindercollege
• woensdag 15	19.30-21 u.	Avondlezing 'Ruimte voor natuur in de stad'	burgerszoo.nl/avondlezing
• zaterdag 18	zie website.	Fiets-wijksafariPark Hoge Veluwe (zie pag. 22)	schaarsbergen.nl
• vanaf wo. 22	13-15.30 u.	Wat zoekt daar? Bouw je eigen insectenhotel	hogeveluwe.nl/agenda
• donderdag 23	11-12 u.	Lezing: Invloed mens, bodem en natuur op park (reserv.)	hogeveluwe.nl/agenda
• maandag 27	13-17.30 u.	Koningsdag met Fkes en JES! Arnhem (zie pag. 31)	ovschaarsbergen.nl

mei

• alle dagen	hele dag	Speurtocht Mysterie v.h. nooit gebouwde museum	hogeveluwe.nl/agenda
• alle dagen	hele dag	Suske en Wiske avonturentocht op de fiets	hogeveluwe.nl/agenda
• t/m zon. 3	13-15.30 u.	Wat zoekt daar? Bouw je eigen insectenhotel	hogeveluwe.nl/agenda
• zondag 3	13-15 u.	Jachthoornblazers De Overlopers	ovschaarsbergen.nl
• maandag 4	19.15 u.	Dodenherdenking bij Dorpskerk	schaarsbergen.nl
• donderdag 14	6-9 u.	Gratis dauwtrappen op Park de Hoge Veluwe	hogeveluwe.nl/agenda
• zondag 17	17 u.	Choral Evensong (zie pag. 32)	dorpsskerkschaarsbergen.nl
• zaterdag 16+30	10-13 u.	Fotoworkshop Macrofotografie	hogeveluwe.nl/agenda
• woensdag 20	16-17 u.	Kindercollege 'Snap het dier'	burgerszoo.nl/kindercollege

Bekijk ook de website!

Bezoek voor de laatste nieuwtjes en alle activiteiten ook zeker www.schaarsbergen.nl

VERBOUWING DESERT

GEREED MEDIO 2026

Bij Burgers' Zoo wordt gewerkt aan de Desert!

Ben je benieuwd naar onze plannen? Bekijk de video met ontwerper Stef en meld je aan voor de Desert-nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de Desert.

